

31.05.2023 r.

Wiosenna ocena¹ stanu upraw rolnych i ogrodniczych w 2023 r.

 0,4 %

wzrost powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w porównaniu z zasiewami z 2022 r.

Wstępnie szacuje się, że w bieżącym roku powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi jest większa od ubiegłorocznej (po uwzględnieniu powierzchni zaoranej w wyniku uszkodzeń zimowych) i wynosi około 5,9 mln ha (zwiększenie o ok. 0,4%). Według wstępnych szacunków przewiduje się zmniejszenie powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku ogółem o około 3,6%. Straty zimowe i

wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych były niewielkie i wynosiły dla: mieszanek zbożowych ozimych ok. 0,2% i jęczmienia ozimego ok. 0,1%. Na plantacjach pszenicy ozimej, żyta i pszenżyta ozimego straty zimowe wyniosły poniżej 0,1%.

Wiosenna wegetacja roślin ozimych i trwałych użytków zielonych w 2023 r. rozpoczęła się na przeważającym obszarze kraju na początku marca. Warunki agrometeorologiczne w okresie wiosny były na ogół niekorzystne dla wzrostu i rozwoju roślin. Notowane w pierwszym kwartale 2023 r. opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a miejscami nawet nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. W wielu rejonach kraju nadmierne uwilgotnienie gleby utrudniało lub uniemożliwiało wykonywanie wiosennych prac polowych oraz powodowało opóźnienia w rozpoczęciu siewów zbóż jarych i warzyw. Chłodne dni i nocne przymrozki w marcu i pierwszej połowie kwietnia hamowały wschody zbóż jarych oraz spowalniały wzrost zbóż ozimych, rzepaku i trwałych użytków zielonych.

Kondycja drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych na początku okresu wegetacyjnego była przeważnie dobra, a odnotowane uszkodzenia mrozowe miały charakter lokalny. W związku z niskimi temperaturami powietrza opóźnieniu uległo kwitnienie roślin. Było ono przy tym przeważnie słabsze niż w roku poprzednim. Mniej intensywne były także obloty zapylaczy, co spowodowało spadek ilości zawiązanych owoców.

Wstępne szacunki powierzchni niektórych upraw pod zbiory w 2023 r.

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na około 4,5 mln ha, tj. o około 0,3% mniej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w poprzednim sezonie wegetacyjnym, w tym:

- pszenicy ozimej blisko 2,3 mln ha,
- żyta ok. 0,7 mln ha,
- pszenżyta ozimego ok. 1,2 mln ha,
- jęczmienia ozimego ponad 0,3 mln ha,

Nadmierne uwilgotnienie gleby w okresie wiosny w wielu rejonach kraju powodowało opóźnienia w rozpoczęciu siewów zbóż jarych

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na około 4,5 mln ha

¹ Informacja zawiera wyniki wiosennej oceny stanu upraw przeprowadzonej w I połowie maja 2023 r. Oceny dokonano w oparciu o ekspertyzy rzeczoznawców terenowych GUS opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów. Wiosenna ocena stanu upraw obejmuje także szacunek powierzchni zasiewów głównych upraw rolnych z wykorzystaniem metod teledetekcji satelitarnej oraz szacunek strat zimowych i wiosennych.

Wstępnie szacuje się, że jarych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zasiano około 1,4 mln ha, tj. o ok. 2,8% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w roku ubiegłym, z tego:

- pszenicy jarej ok. 0,2 mln ha,
- jęczmienia jarego ok. 0,4 mln ha,
- owsa ok. 0,5 mln ha,
- pszenżyta jarego ok. 0,1 mln ha,
- mieszanek zbożowych jarych ok. 0,3 mln ha.

Przewiduje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków wyniesie ok. 0,2 mln ha. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych szacowana jest także na ok. 0,2 mln ha.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2022/2023

Temperatura powietrza i gleby w listopadzie podtrzymywała wegetację oraz stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimów. Umożliwiła także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Powierzchnię jarych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na około 1,4 mln ha

Przebieg warunków pogodowych w okresie zimy był na ogół korzystny dla zimujących roślin

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2022 do wiosny 2023 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2022				
Wrzesień	12,4	-1,4	69,3	117,6
Październik	11,2	2,5	26,6	57,1
Listopad	4,3	0,3	19,7	51,5
ZIMA ^{b)} 2022/2023				
Grudzień	0,5	0,4	45,3	123,9
Styczeń	2,9	4,1	51,7	146,2
Luty	1,5	1,7	40,7	129,0
WIOSNA ^{b)} 2023				
Marzec	4,6	1,5	38,9	103,1
Kwiecień	7,7	-1,0	41,8	110,9

a) Jako normę IMiGW przyjmuje od 2021 r. średnie z lat 1991-2020.

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Notowane głównie w pierwszej i drugiej dekadzie grudnia duże spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, dochodzące miejscami nawet do -17°C i poniżej, dzięki zalegającej pokrywie śnieżnej, nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na głębokości węzła krzewienia. W trzeciej dekadzie grudnia w wyniku ocieplenia (miejscami temperatura powietrza wzrastała nawet do 18°C) topniejący śnieg w połączeniu z opadami deszczu powodowały

miejscami powstawanie na polach zastoisk wody. Utrzymująca się w styczniu i lutym wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin, a topniejący śnieg oraz opady deszczu i deszczu ze śniegiem zapewniały dobre uwilgotnienie gleby. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby mogące powodować osłabienie systemu korzeniowego roślin.

Przebieg pogody w marcu był zróżnicowany. Na początku miesiąca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Notowane w ciągu miesiąca chłodne dni z przymrozkami nie sprzyjały intensywnemu wzrostowi roślin. Występujące w marcu opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a miejscami nawet nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby, które utrudniało lub uniemożliwiało wykonywanie wiosennych prac polowych. Lokalnie pod koniec miesiąca na polach równomiernie uwilgotnionych rozpoczęto siewy owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Warunki agrometeorologiczne w kwietniu były na ogół niekorzystne dla rolnictwa. Występujące głównie w pierwszej połowie miesiąca chłodne dni z opadami deszczu i spadkami temperatury powietrza przy gruncie miejscami nawet poniżej -8°C spowalniały tempo wzrostu i rozwoju roślin. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na obszarze całego kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a miejscami gdzie opady były intensywne, wystąpił nadmiar wody na polach, co znacznie utrudniało prowadzenie prac polowych. Występujące na początku maja chłodne dni niekorzystnie wpłynęły na tempo wzrostu i rozwoju roślin. Notowane głównie w drugiej dekadzie miesiąca opady deszczu, miejscami intensywne i ulewne, spowodowały w wielu rejonach kraju (głównie w części południowej i południowo-wschodniej) nadmierne uwilgotnienie gleby i podtopienia. Utrudnione było wykonywanie prac polowych. W trzeciej dekadzie maja wyraźne ocieplenie przyspieszyło wzrost i rozwój roślin.

Ocena stanu upraw rolnych

Zasiewy ozime

Z oceny przeprowadzonej w I dekadzie maja 2023 r. przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że stan zasiewów zbóż ozimych jest lepszy od ubiegłorocznego.

Tabl. 2. Wiosenna ocena upraw ozimych

Lata	Pszenvica	Żyto	Jęczmień	Pszenvyto	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}				
2006-2010 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
2011-2015 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,5
2016-2020 ^{b)}	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5
2020	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
2021	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
2022	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
2023	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9

a) Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b) Przeciętne roczne.

Stan zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego oceniono na 3,9 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,1 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna.

Zasiewy jare

Zboża jare zasiano w większości województw terminowo lub z niewielkim opóźnieniem. Ze względu na wiosenną chłodną pogodę i na znacznym obszarze kraju nadmierne uwilgotnienie gleby po zimie, opóźnione było rozpoczęcie wiosennych prac polowych związanych z przygotowaniem stanowisk pod zboża jare. W wielu rejonach kraju intensywne prace polowe przeprowadzono dopiero pod koniec marca. Prowadzenie siewów zbóż jarych było więc utrudnione, wschody roślin opóźnione i nierównomierne.

Poprawa warunków agrometeorologicznych w maju wpłynęła korzystnie na wegetację zasiewów jarych. Opady deszczu zabezpieczały potrzeby wodne roślin, a wzrost temperatury powietrza korzystnie wpłynął na przyspieszenie opóźnionej w bieżącym roku wegetacji roślin.

Stan zbóż jarych oceniono na 3,6 – 3,7 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,1 – 0,2 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna, a stan rzepaku i rzepiku jarego oceniono na 3,6 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,1 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna.

Tabl. 3. Wiosenna ocena stanu upraw jarych

Lata	Pszemica	Jęczmień	Owies	Pszem- żyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
2006-2010 ^{b)}	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3
2011-2015 ^{b)}	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
2016-2020 ^{b)}	3,4	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4
2020	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2
2021	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4	3,5
2022	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
2023	3,7	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6

a) Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, kłóskowy.

b) Przeciętne roczne.

Trwałe użytki zielone i plantacje koniczyny

Zima nie spowodowała szkód na trwałych użytkach zielonych, a ich stan po zimie był na ogół dobry, oceniony obecnie na poziomie wyższym niż w roku ubiegłym. Niekorzystnym zjawiskiem dla wegetacji trwałych użytków zielonych występującym w okresie wiosny były kwietniowe chłodne dni i noce. Powodowały one gorsze krzewienie się traw oraz przejściowo mniejszą intensywność przyrostu zielonej masy.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu łąk trwałych wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,5 stopnia w województwach: świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu pastwisk wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,5 stopnia w województwach: śląskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim. Oceny stanu koniczyny czerwonej w czystym siewie i w mieszankach z trawami wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,3 stopnia w województwie małopolskim.

Tabl. 4. Ocena stanu trwałych użytków zielonych oraz koniczyny czerwonej

Lata	łąki	Pastwiska	Koniczyna ^{a)}
	w stopniach kwalifikacyjnych ^b		
2006 – 2010 ^{c)}	3,4	3,3	3,6
2011 – 2015 ^{c)}	3,6	3,5	3,6
2016-2020 ^{b)}	3,6	3,5	3,5
2020	3,3	3,2	3,5
2021	3,6	3,6	3,6
2022	3,6	3,6	3,7
2023	3,8	3,8	3,8

a) Koniczyna czerwona w czystym siewie i w mieszankach z trawami.

b) Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" - zły, kłóskowy

c) Przeciętne roczne.

Ocena wielkości strat w uprawach ozimych

W bieżącym roku łączne straty w powierzchni zasiewów ozimin były niewielkie, na poziomie niższym niż w roku ubiegłym, a ich stan oceniany bardzo wczesną wiosną był na ogół dobry.

Ocenia się, że do połowy maja zaorano i zakwalifikowano do zaorania łącznie ok. 2,0 tys. ha powierzchni zasianej zbożami ozimymi tj. poniżej 0,1% powierzchni zbóż ozimych, w tym:

- około 0,8 tys. ha pszenicy ozimej (w 2022 r. – 1,4 tys. ha),
- żyta blisko 0,3 tys. ha (w 2022 r. – 0,5 tys. ha),
- jęczmienia ozimego ok. 0,4 tys. ha (w 2022 r. – 0,5 tys. ha),
- pszenżyta ozimego ok. 0,4 tys. ha (w 2022 r. – 1,0 tys. ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ozimego zaorana i zakwalifikowana do zaorania wyniosła ok. 1,3 tys. ha, tj. 0,1 % powierzchni zasianej jesienią (w 2022 r. – zaorano ok. 1,1 tys. ha).

Według oceny rzeczoznawców terenowych GUS, główną przyczyną zaorywania plantacji upraw ozimych w bieżącym roku były głównie szkody wyrządzone przez zwierzynę leśną oraz mała obsada roślin na 1 m². Największe straty zimowe i wiosenne w uprawach zbóż ozimych odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim i mazowieckim, natomiast w rzepaku i rzepiku w województwie podlaskim (szkody wyrządzone przez zwierzynę leśną oraz mała obsada roślin na 1 m²).

Straty w przechowywanych ziemiopłodach rolnych i ogrodniczych

Do przechowywania w okresie zimy 2022/2023 przeznaczono około 4,0 mln t ziemniaków, tj. ok. 58% zbiorów z 2022 r. Straty w przechowywanych ziemniakach szacuje się nieco niżej niż w roku poprzednim – na ok. 11% ogólnej masy przeznaczonej do przechowywania. Największe straty w przechowywanych ziemniakach odnotowano w województwach: podkarpackim – ok. 14,0% oraz zachodniopomorskim ok. 13,0%, a najmniejsze w województwach: łódzkim i pomorskim – po ok. 9,0% oraz kujawsko-pomorskim – ok. 7,0%.

Do zaorania zakwalifikowano łącznie ok. 2,0 tys. ha powierzchni zbóż ozimych zasianych jesienią 2022 r.

Tabl. 5. Straty w przechowywanych ziemniokach

Lata	Ziemniaki	Kapusta	Cebula	Marchew jadalna	Buraki ćwikłowe	Pietruszka	Selery	Pory
	w % ogólnej ilości przechowywanych ziemnioków							
2006-2010 ^{a)}	12	17	13	15	11	16	15	12
2011-2015 ^{a)}	11	17	14	14	12	15	15	12
2016-2020 ^{a)}	11	13	12	12	11	13	13	12
2020	11	12	11	12	10	12	11	12
2021	11	11	11	13	10	12	11	10
2022	12	11	11	12	10	11	11	10
2023	11	11	12	13	10	11	11	11

a) Przeciętne roczne

Straty w przechowywanych warzywach utrzymywały się na relatywnie niskim poziomie, zbliżonym do ubiegłego roku. Najniższe straty odnotowano w województwach: mazowieckim i świętokrzyskim, a najwyższe w województwach: wielkopolskim, podlaskim oraz dolnośląskim. W bieżącym sezonie, w stosunku do sezonu poprzedniego zwiększył się udział przechowywanych: buraków ćwikłowych, selerów, pietruszki oraz porów, natomiast spadek zanotowano w przypadku cebuli.

Udział zebranych jabłek skierowanych do przechowywania w bieżącym sezonie był nieznacznie mniejszy niż w sezonie poprzednim, natomiast straty ponoszone podczas przechowywania jabłek były na podobnym poziomie. Największe zanotowano w województwach małopolskim, podlaskim oraz wielkopolskim, a najmniejsze w podkarpackim i kujawsko-pomorskim.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodniczych

Przebieg zimy w sezonie 2022/23 był w większości regionów kraju łagodny, a do uszkodzeń mrozowych roślin dochodziło jedynie sporadycznie. Częste i obfite opady atmosferyczne występujące od października do lutego uzupełniły zasoby wody w glebie i umożliwiły roślinom rozpoczęcie okresu wegetacji w dobrej kondycji. Po relatywnie ciepłych pierwszych dwóch miesiącach 2023 r. temperatura powietrza obniżyła się w marcu i kwietniu prowadząc do opóźnienia rozwoju roślin. Sprzyjało to ochronie pąków kwiatowych przed przemarzeniem. Spadki temperatur w pierwszej połowie maja doprowadziły jednak w niektórych regionach kraju do uszkodzeń kwiatów. Straty zanotowano zwłaszcza na plantacjach zlokalizowanych w zagłębieniach terenu, które sprzyjają utrzymywaniu się niskich temperatur. Niskie temperatury oraz częste opady deszczu utrudniały prowadzenie zabiegów ochrony, przez co presja chorób grzybowych nasiliła się w tym czasie. Z powodu niekorzystnych warunków pogodowych aktywność zapylaczy była relatywnie słaba, co wpłynęło na spadek ilości zawiązanych owoców. Drugim czynnikiem ograniczającym ilość wytworzonych zawiązków było intensywne owocowanie w roku poprzednim obserwowane przede wszystkim w przypadku jabłoni. Wzrost temperatur w drugiej połowie maja spowodował wzmożoną aktywność szkodników roślin. Łagodny przebieg zimy i jedynie krótkookresowe spadki temperatur nie spowodowały uszkodzeń na plantacjach truskawek. Nieznaczne straty w postaci przemarznięcia pąków kwiatowych zanotowano jednak w niektórych regionach kraju po przymrozkach występujących pod koniec kwietnia i w maju.

W bieżącym roku siew warzyw gruntowych na przeważającym obszarze kraju odbył się w zalecanych terminach, a nieznaczne opóźnienia zanotowano jedynie lokalnie. Z uwagi na spadki temperatur powietrza w maju, wschody warzyw na wielu plantacjach były nierównomierne i

rozciągnięte w czasie. Warzywa sadzone w tym okresie z rozsady wymagały w niektórych rejonach kraju stosowania dodatkowych okryw. Nie odnotowano jednak poważniejszych strat mrozowych. W najlepszej kondycji znajdują się obecnie warzywa uprawiane pod osłonami. Mimo obserwowanego w maju spowolnienia aktywności fizjologicznej, rośliny pozostają w dobrej kondycji ze względu na duży zasób wód gruntowych. W takich warunkach, wzrost temperatur powietrza w nadchodzących tygodniach może spowodować szybki przyrost masy roślin.

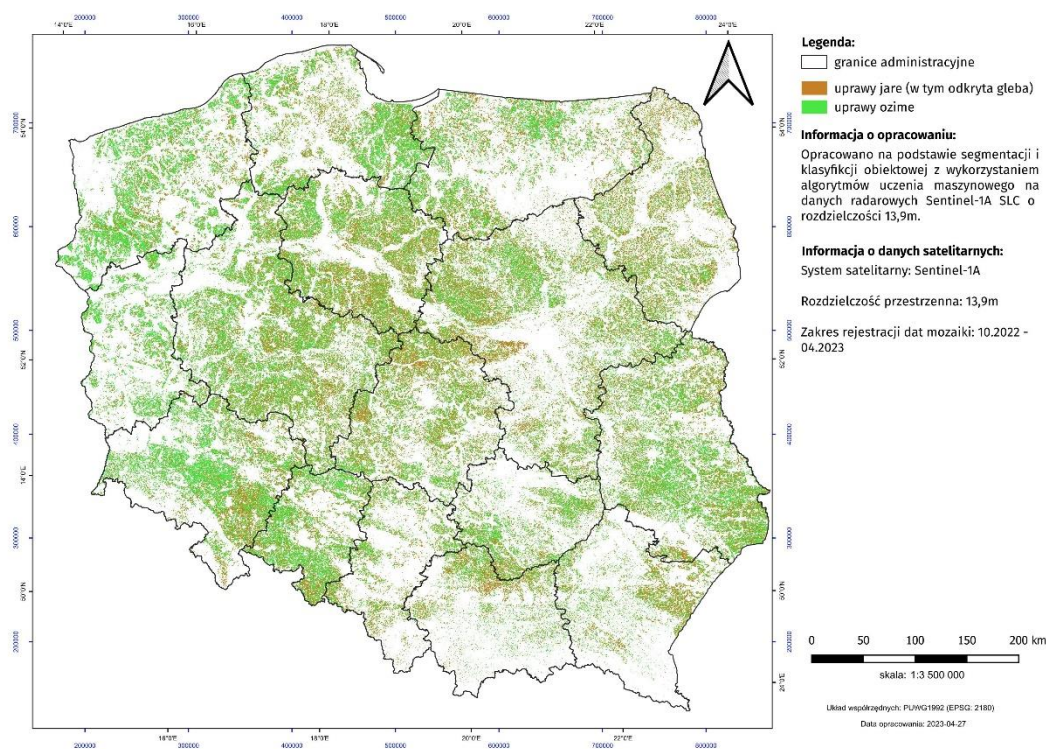
W bieżącym sezonie poziom zaopatrzenia w materiał siewny odpowiadał potrzebom producentów, lecz coraz większy problem stanowi wzrost jego cen. Znaczny wzrost cen jest również czynnikiem poważnie ograniczającym ilość nabywanych nawozów mineralnych oraz stosowanych środków ochrony roślin. Może to wpłynąć na obniżenie plonowania.

Prognozowanie powierzchni upraw rolnych i ogrodniczych z wykorzystaniem teledetekcji satelitarnej

W zakresie prac nad prognozowaniem powierzchni upraw rolnych i ogrodniczych od wielu lat prowadzone są działania mające na celu wykorzystanie zobrażeń satelitarnych. Nowy system pozyskiwania danych stanowi podstawę nowej metodologii badań rolniczych.

W ramach „Wiosennej oceny stanu upraw rolnych i ogrodniczych” został wykonany szacunek powierzchni zasiewów upraw ozimych (bez rozróżnienia gatunków upraw) z wykorzystaniem metod teledetekcji satelitarnej.

Mapa 1. Szacunek powierzchni zasiewów upraw ozimych

Podstawę wykonania szacunku stanowiły obrazy optyczne Sentinel-1A (okres obserwacji od 15.10.2022 do 27.04.2023). Szacunek został opracowany na podstawie segmentacji i klasyfikacji obiektowej macierzy koherencji T2 oraz parametrów dekompozycji polarymetrycznej H/α z wykorzystaniem algorytmów uczenia maszynowego (Random Forest). Dokładność klasyfikacji będzie walidowana na podstawie danych in situ. Łącznie wykorzystano 230 scen satelitarnych o szerokości 250 km danych radarowych SLC (Single Look Complex). Do uczenia systemu i wykonania klasyfikacji wykorzystano bazę danych upraw opracowaną w oparciu o metody fotointerpretacji na podstawie danych Sentinel-2.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Dyrektor Artur Łaczyński
Tel: 22 608 3462

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

[Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2021 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)